

Not: Evsel katı atık bedellerinin toplanması hk.

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 7118846/622.02/3116436

14/03/2022

Konu: GÖRÜŞ (Evsel Çöp Konteynerlerinden
Katılım Payı Alınması Hk.)

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi: a) Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğünün 02.08.2021 tarihli ve 1396679 sayılı yazısı.

b) ... Belediye Başkanlığının ... tarihli ve ... sayılı yazısı.

İlgi (b) yazı ile ... Belediyesi tarafından geri dönüşüm ve ikili atık toplama sistemine uygun sağlıklı ve kalıcı bir atık toplama sistemi için her binayı bir birim kabul ederek farklı bir atık toplama sisteminin oluşturulduğu, bu sisteme göre geri dönüşüm için gerekli biriktirme ekipmanlarının ilgili belediye tarafından karşılanması, geri dönüşümü mümkün olmayan evsel katı atıkların (çöplerin) standartları ... Belediyesince konulan, atık üreticilerinin belirli bir katkı payı (ürünün %50 ve %35'ini) ödeyerek sahip olacağı plastik çöp konteynerleriyle toplanmasının esas alındığı, bu amaçla belediyeye ait şirket aracılığıyla çöp konteynerlerinin satın alınması ve şirket yönetim kurulunun koyacağı ücret tarifesine göre (ilk alımlarda %50, yenilemelerde %65 indirim) atık üreticilerine satılması ve ortaya çıkan sübvans miktarının ise belediye ile şirketin yapacağı protokol esaslarına göre şirkete ödenmesi, öte yandan söz konusu evsel çöp konteynerlerinin belediye tarafından satın alınarak ve belediye meclisince düzenlenecek ücret tarifelerine göre indirimli olarak vatandaşın ücretinin tahsil edilerek teslim edilmesinin düşünüldüğü, mevcut kanun, yönetmelik ve uygulamalar göz önüne alındığında yukarıda belirtilen tahsilat sistemlerinden hangisinin uygulanmasının daha doğru olacağı veya Bakanlığımızın uygun göreceği farklı bir tahsilat yönteminin olup olmadığı konusunda Bakanlığımız görüşü talep edilmiştir.

Konu ile ilgili Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğünün ilgi (a) yazısında "*Bilindiği üzere, 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 11'inci maddesi gereğince, "Büyükşehir belediyeleri ve belediyeler evsel katı atık bertaraf tesislerini kurmak, kurdurmak, işletmek veya işletmekle yükümlüdürler. Bu hizmetten yararlanan ve/veya yararlanacaklar, sorumlu yönetimlerin yapacağı yatırım, işletme, bakım, onarım ve islah harcamalarına katılmakla yükümlüdür. Bu hizmetten yararlananlardan, belediye meclisince belirlenecek tarifeye göre katı atık toplama, taşıma ve bertaraf ücreti alınır."* hükmü yer almaktadır. Bu tesislerle ilgili olarak verilen tüm hizmetleri karşılayabilecek tam maliyet esaslı tarifelerin; atıksu altyapı yönetimleri, büyükşehir belediyeleri ve belediyeler tarafından belirlenmesi, ayarlanması ve uygulanmasına yönelik olarak, Atıksu Altyapı ve Evsel Katı Atık Bertaraf Tesisleri Tarifelerinin Belirlenmesinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik 27.10.2010 tarihli ve 27742 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Ayrıca, evsel katı atık idarelerine, atık üreticilerine sağladıkları evsel katı atık hizmetleri için evsel katı atık tarifelerinin ve ücretlerinin belirlenmesi konusunda yol göstermesi amacıyla Evsel Katı Atık Tarifelerinin Belirlenmesine Yönelik Kılavuz yayımlanmıştır.

Anılan Yönetmeliğin 4'üncü maddesinin birinci fıkrası (e) bendinde "*evsel katı atık idareleri, büyükşehir belediyelerini, diğer belediyeleri ve belediye birliklerini ifade eder*", 8'inci maddesi birinci fıkrası (b) bendinde "*evsel katı atık idareleri; evsel katı atık hizmetlerine*

ilişkin tarifeleri belirlemekle, (c) bendinde de evsel katı atık ücretini toplamakla, yükümlüdürler." hükümleri yer almaktadır. Söz konusu ücretlerin toplanabilmesi için aynı Yönetmeliğin 12'nci maddesine göre her bir abone için toplam sistem maliyeti o aboneye verilen veya verilecek hizmete göre hesaplanması, atıksu altyapı yönetimleri ve/veya evsel katı atık idarelerinin hizmetten yararlanan ve/veya yararlanacak her abone ile karşılıklı sözleşme yapması ve bu sözleşmelerde abonenin ve/veya atık üreticisinin hangi hizmetlerden yararlandığı ve hangi tarife türü üzerinden ücretlendirileceğini tanımlanmış olması gerekmektedir. Yönetmeliğin 22'nci maddesinin birinci fıkrasına göre atıksu ve evsel katı atık hizmetlerine ait ücretlendirme yapılan hizmetin karşılığı olarak müstakilen, düzenli aralıklarla su faturaları üzerinden yapılmak zorundadır.

Buna göre; evsel katı atık tarifelerinin evsel katı atık idareleri tarafından yani büyükşehir belediyelerinde büyükşehir belediyesi tarafından belirlenmesi, hizmetten yararlanan ve/veya yararlanacak her abone ile karşılıklı sözleşme yapılması, evsel katı atık ücretinin de büyükşehir belediyesi tarafından su faturaları üzerinden toplanması gerekmektedir.

Bu nedenle, ilgili Yönetmelik gereği, ilçe belediyelerin atık toplama ve taşıma yükümlülüklerinden kaynaklanan maliyetlerin karşılanması için hesaplama ve ücret belirleme işlemlerinin Atıksu Altyapı ve Eysel Katı Atık Bertaraf Tesisleri Tarifelerinin Belirlenmesinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik ve Eysel Katı Atık Tarifelerinin Belirlenmesine Yönelik Kılavuz çerçevesinde yapılması ve su abonelik sözleşmeleri çerçevesinde su faturaları üzerinden evsel katı atık bedellerinin toplanması gerekmektedir.

Bu bağlamda, atık yönetimi mevzuatında atık toplama ekipmanları için ücret tahsilatına ilişkin düzenleyici bir hüküm bulunmamakta olup konunun Genel Müdürlüğünüz tarafından değerlendirilmesi hususunda;

..." denilmiştir.

Öte yandan, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun;

"Belediyenin görev ve sorumlulukları" başlıklı 14 üncü maddesinde "Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla;

a) İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor orta ve yüksek öğrenim öğrenci yurtları (Bu Kanununun 75 inci maddesinin son fıkrası, belediyeler, il özel idareleri, bağlı kuruluşları ve bunların üyesi oldukları birlikler ile ortağı oldukları Sayıştay denetimine tabi şirketler tarafından, orta ve yüksek öğrenim öğrenci yurtları ile Devlete ait her derecedeki okul binalarının yapım, bakım ve onarımı ile tefrişinde uygulanmaz.); sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. (Mülga son cümle: 12/11/2012-6360/17 md.) (...) (Ek cümleler: 12/11/2012-6360/17 md.) Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konukevleri açabilirler.

..." hükmü,

"Belediyenin yetkileri ve imtiyazları" başlıklı 15 inci maddesinde "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları şunlardır:

a) Belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak.

b) Kanunların belediyeye verdiği yetki çerçevesinde yönetmelik çıkarmak, belediye yasakları koymak ve uygulamak, kanunlarda belirtilen cezaları vermek.

...

g) Katı atıkların toplanması, taşınması, ayrıştırılması, geri kazanımı, ortadan kaldırılması ve depolanması ile ilgili bütün hizmetleri yapmak ve yaptırmak.

...

Belediye, (e), (f) ve (g) bentlerinde belirtilen hizmetleri Danıştayın görüşü ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının kararıyla süresi kırkdokuz yılı geçmemek üzere imtiyaz yoluyla devredebilir; toplu taşıma hizmetlerini imtiyaz veya tekel oluşturmayacak şekilde ruhsat vermek suretiyle yerine getirebileceği gibi toplu taşıma hatlarını kiraya verme veya 67 nci maddedeki esaslara göre hizmet satın alma yoluyla yerine getirebilir.

...” hükmü,

“Meclisin görev ve yetkileri” başlıklı 18 inci maddesinde “Belediye meclisinin görev ve yetkileri şunlardır:

...

f) Kanunlarda vergi, resim, harç ve katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı hizmetler için uygulanacak ücret tarifelerini belirlemek.

...” hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu’nun “Ücrete tabi işler” başlıklı 97 nci maddesinde; “Belediyeler bu Kanunda harç veya katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edecekleri her türlü hizmet (...) için belediye meclislerince düzenlenecek tarifelere göre ücret almaya yetkilidir. Belediye’ye tekel olarak verilmiş işler kendi özel hükümlerine tabidir.” hükmü çerçevesinde belediye meclislerince tarifeler belirlenmektedir

Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliğinde (Seri No: 31) “Belediyelerin harç veya katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edecekleri her türlü hizmet için belediye meclislerince düzenlenecek tarifelere göre ücret almaları mümkün bulunmakla beraber, ücretlerin hizmetten faydalananlardan yapılan hizmetin maliyeti göz önünde bulundurularak adalet, eşitlik ve genellik prensiplerine uygun olarak tespit edilmesi gerekmektedir.” denilerek belediye meclislerince tarife belirlenirken göz önünde bulundurulması gereken hususlar düzenlemiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerinin değerlendirilmesinde katı atıkların toplanması, taşınması, ayrıştırılması, geri kazanımı, ortadan kaldırılması ve depolanması ile ilgili bütün hizmetleri yapma ve yaptırmanın belediyelerin asli görevlerinden olduğu, bu hizmetleri Danıştayın görüşü ve Bakanlığımızın kararıyla süresi kırkdokuz yılı geçmemek üzere imtiyaz yoluyla devredebileceği, meri mevzuat hükümlerine göre imtiyaz devri yapmadan belediyeye ait şirket tarafından katı atık üreticilerine standartları belediyece konulan plastik çöp konteynerlerinin ücret karşılığı verilmesinin mümkün olmadığı, belediyelerin atık toplama ve taşıma yükümlülüklerinden kaynaklanan maliyetlerin karşılanması için hesaplama ve ücret belirleme işlemlerinin Atıksu Altyapı ve Evsel Katı Atık Bertaraf Tesisleri Tarifelerinin Belirlenmesinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik ve Evsel Katı Atık Tarifelerinin Belirlenmesine Yönelik Kılavuz çerçevesinde yapılması ve su abonelik sözleşmeleri çerçevesinde su faturaları üzerinden evsel katı atık bedellerinin toplanması gerektiği, kanunlarda harç veya katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı hizmetler için uygulanacak ücret tarifelerini belirleme yetkisinin belediye meclisine ait olduğu, tarifelerin belirlenmesinde hizmetin maliyeti göz önünde bulundurularak adalet, eşitlik ve genellik prensiplerine uygun olarak tespit edilmesinin gerektiği, belediyelerin meri mevzuatta harç veya katılma payına konu olmayan, belediyelere tekel olarak verilmemiş ve ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edecekleri hizmetler için ücret belirleyebileceği değerlendirilmektedir.

Bilgilerini rica ederim.

Turan KONAK
Bakan a.
Genel Müdür